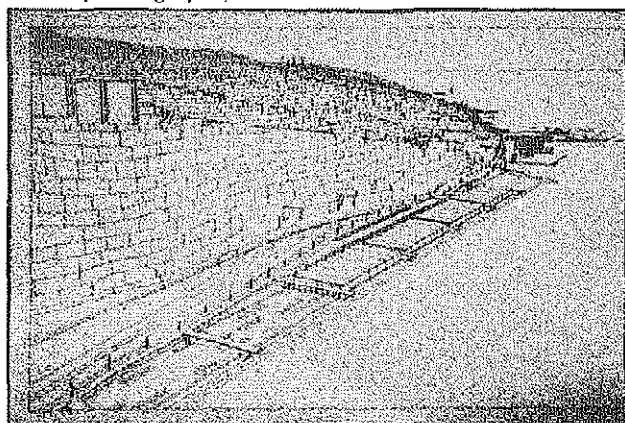

obroju. Razvrednoteni prostori najbolj neposredno odsevajo neskladja med razvojnimi dejavniki in procesi sprememb v sodobnem mestu. Ločine in opuščeni predeli v mestu, ki jih počasi samodejno prerašča narava, postajajo dejansko polja alternativnega mesta, kjer sta narava in mesto v sožitju. Na njih je mogoče urediti nove oblike tematskih parkov, ki nastajajo iz raznoterosti današnje družbe in se izoblikujejo brez vsakršne, vnaprej opredeljene estetske ali simbolne predstave. Novi mestni parki nimajo stalne zgradbe in enotne oblike. Rastejo iz plitvih kulturnih plasti in na revnih prvinah v odprte prostore za samourejanje mesta. To so razredčine, ki se zajedajo v gosto strukturo, tako da jo uravnotešajo in določajo pogoje za njeno rast. Zato predstavljajo neprecenljivo priložnost za izoblikovanje alternativnih okolij in različnih socialnih priložnosti iz sedanjih vrzeli, ločin, nikogaršnjih in nedostopnih prostorov, marginalnih in nedostopnih prostorov v mestni krajini.

Andrej Mlakar

UREDITEV OBALE MED KOPROM IN IZOLO

Slovensko obalno območje ima znotraj slovenskega prostora izreden značaj in pomen. Da bi tako izjemno mesto obdržalo, v njem ne bi smelo prihajati do obsežnih sprememb, ki bi lahko še bolj načele njegovo prvobitnost. Zato je potrebno v prihodnje težiti k bolj uravnoteženemu dolgoročnemu razvoju s poudarkom na razbremenitvi obalnega pasu. Prometna strategija razvoja obalnega območja že upošteva te težnje, saj so v načrtu poglobitve tranzitne poti umaknjene v zaledje, tako da se del obale med Koperom in Izolo v dolžini 4 km, kar predstavlja kar 8,7% celotne obale, lahko nameni drugim dejavnostim. Ureditev tega dela je tudi tema opisanega projekta.

Prostorski prikaz ureditve obale med Koperom in Izolo - pogled na območje Žusterne.
Spatial scheme of the Koper - Izola coast's arrangement - view of the Žusterne area.

Naloga sledi dvema vrednostnima izhodiščema. Prvo je renaturalizacija obale, drugo pa strogo varovanje naravne dediščine. Neposredni namen je razširitev obalnega pasu in ureditev stika morja s kopnim z elementi morske arhitekture. Projekt predpostavlja čim večjo renaturalizacijo okolja s čim manjšimi posegi in vplivi v prostor ter ustvarja hibridno umetno krajino.

Razširitev obalnega pasu dosežemo z vnosom peštrih mestnih, turističnih in rekreacijskih dejavnosti. Obala vzpostavi nov odnos z morjem ob ohranitvi in varovanju morskih biotopov in vrst ter značilne krajinske podobe. Funkcij in vsebin v prostor ne vnašamo homogeno, ampak jih v določenih točkah zgotimo in povežemo z javnim prometnim sistemom in alternativnimi prometnimi povezavami (kolesarjenje, pešačenje, veslanje ...). Vmesni prostor ohranjamo čim bolj prazen. Z vnosom novih vsebin v prostor ne posežemo le v prostorsko, ampak tudi v družbeno sfero, saj s socializacijo javnega prostora dvignemo bivanjsko kulturo prebivalcev.

Predpogoj urejanja tega območja je dobro premišljeno načrtovanje prometa.

Iz razvojnega projekta Koper 2020 je razvidno, da so obstoječe magistralne ceste preobremenjene, zato nadaljnji razvoj predvideva traso Semedela-predor Markovec-Izola (Vilizan) (*Koper 2020, 1994*). Tako je tranzitni promet pomaknjen v zaledje. Na obstoječi trasi obalne ceste med Koperom in Izolo se ohranijo le še kratki odseki lokalnih cest ali dovozov.

Trasa obeh poti med Koperom in Izolo v celoti poteka ob obali. Oba sistema sta strogo ločena od motornega prometa in dobro navezana na javni promet. Peš pot v celotni trasi poteka tik ob obali, tako da ima pešec nenehni stik z morjem; hkrati pa je morje dostopno vsem. Med Koperom in Žusterno je peš pot urejena kot promenada (*lungo-mare*), ki Semedelo in Žusterno tesneje povezuje s starim mestnim jedrom.

Javni promet je načrtovan na več ravneh. Za ureditev medmestnega prometa je najprimernejša mestna železnica, na katero se v prečni smeri navezuje avtobusna prometna mreža. Javni promet ob obali poteka po železnici, z uvedbo rednih pomorskih linij pa tudi po morju. Celotni sistem javnega prometa je urejen tako, da se vsi sistemi povezujejo v prometnih vozliščih, ta pa so povezana s peš in kolesarskimi potmi. Ob vozliščih so urejeni večji parkirni prostori.

Celotno področje je razdeljeno na več polov zgotovitve z vmesnimi razredčitvami. Poli zgotovitve so Žusterne, rt Rex in Ruda. Žusterne in Ruda predstavljata že urbanizirano površino, ki ji z dodajanjem in spreminjanjem funkcij zvišamo kvaliteto. Rt Rex nam skupaj s sotesko in bolnico Izola nudi možnost zgotovitve, ki ni neposredno na obali in je predvsem vizualno skrita v zaledju. S tem ohranjamo obalo v čim bolj naravnem stanju, hkrati pa nadaljnji razvoj premaknemo proti bolnici.

Nasutje pred Žusterno, ki je bilo narejeno za traso

nove avtoceste, je sedaj brez funkcije in zanemarjeno. Zato to področje namenimo rekreativnim in športnim dejavnostim, predvsem tistim, ki potrebujejo večje objekte. Lokacija je primerna zaradi sanacije razvrednotenega območja, bližine mesta in možnosti parkiranja.

Kopališču Žusterne se spremeni namembnost: iz bazenov, ki so ograjeni, tako da obala ni dostopna vsem, se uredi v mandrač s spremljajočim programom, vezanim na morje (čolnarna, sposojevalnica čolnov in kopališki objekt). Prisotnost morja v urbanem okolju se izkoristi za novo rabo morja, že urbanizirano področje pa zgosti tako, da se poveča stik prebivalcev z morjem in s tem zviša kvaliteta bivanja. Poleg Žusterne so pomoli in arhipelag plavajočih ploščadi namenjeni kopalcem, ki so zaradi rastišča pozejdonke pomaknjeni globlje v morje. Blizina Kopra in urbanizirano pobočje Žusterne narekujejo gostoto pomolov in ploščadi.

V soteski pri rtu Rex je predviden akvarij s potapljaškim centrom in restavracijo. Soteska je ozka in zaprta proti morju, zato je zaradi svoje bližine in hkrati vizualne oddaljenosti od obale primerna za vraščanje novih elementov. Center je zaradi svoje dejavnosti aktiven in zanimiv tudi zunaj sezone in ima lahko tudi izobraževalno vlogo. Objekti v soteski niso vidni z morja, čeprav so tik ob obali. Center je povezan z izolsko bolnico z gondolo. Na rtu Rex je v morju razgledišče z restavracijo, od koder je v obe smeri razgled po slovenski obali.

Ruda je s svojim zapuščenim peskokopom in industrijskimi obrati obsežna siva cona neposredno na obali, zato je smotno te dejavnosti umakniti, sanirati peskokop in vnesti nove vsebine, ki so vezane na morje in obalo. Na neurejeno pobočje zapuščenega peskokopa so lamelno po strmini postavljene stanovanjske stavbe. Ostalo območje Rude, ki je bil včasih klif, sedaj prekrivajo vodne površine in paviljoni.

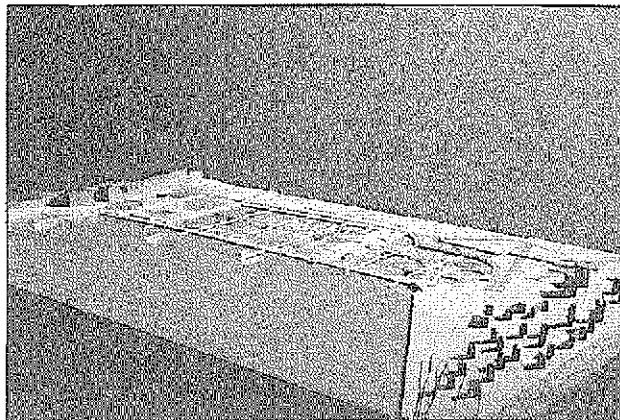
Vmesni prostori med poli so namenjeni različnim oblikam kopanja, ureditve obale so oblikovane glede na naravne danosti.

Božo Rozman

VODNI PARK BONIFIKA - UREDITEV OBALNEGA PASU MED KOPROM IN SEMEDELSKIM KANALOM

Obalni pas med Kopro in Smedelskim kanalom je del koprške Bonifike, ki bi ga lahko uvrstili med zanemarjene dele obalnega pasu. Pomen mu daje le peš pot po bivši Smedelski cesti, ki pa zaradi neprimerne opreme, prometnega režima, poletne vročine in občasnega poplavljanja ne ustreza značaju mestne obmorske promenade.

Območje obdelave sestavlja ozek pas močvirnatga terena, zaraslega s trstičjem in drugo samodejno vegeta-

Maketa ureditve vodnega parka na semedelski Bonifiki.
Scale model of the Water Park's arrangement at Smedela Bonifika.

cijo na še nepozidanem delu Bonifike. Meje območja tvorijo na severu mestna tržnica, na jugu semedelski kanal, na vzhodu Ljubljanska cesta in na zahodu stara Smedelska cesta. Zaradi stalnega nasipavanja, s katerim se stihijsko rešuje pomanjkanje parkirnih površin v zaledju starega mesta, se postopoma spreminja sicer nekultivirana, vendar značilna mestna krajina v komunalno površino. S tem se spreminja identiteta odprtega prostora, ki nam še edini ohranja pogled na mestni obris in priča o otoškem izvoru Kopra.

Načrtovalska metoda temelji na urbani in krajinski analizi ožjega območja in stičnih območij ter varovanju naravne dediščine in renaturalizaciji razvrednotenih površin. Z ovrednotenjem še ohranjenih in virtuelnih kulturnih plasti, sedimentiranih na območju, so bila postavljena izhodišča za preurejanje.

Namen naloge je z vodnim parkom in obmorsko mestno promenado zaustaviti neprimerne posege in problematizirati nadaljnje nasipavanje Bonifike. Danes zapuščen in razvrednoten odprti prostor naj bi s preureditvijo postal aktiven del glavnega mestnega prostora in privlačna peš povezava med danes razločenimi predeli mesta.

Nova ureditev temelji na zamisli o vodnem parku, kjer bi bili poustvarjeni značilni zgodovinski nanosi v obliki časovnega sosledja, po katerem se je izoblikovala Bonifika: to so morje, soline, poljedelska kultura, močvirje in končno obmorska mestna promenada kot hrbenica novega mestnega parka.

Oblikovani so številni elementi vodnega parka.

Vode: obstoječi odvodni kanali in njihova geometrija so preurejeni v plitve bazene po sistemu solin. Bazeni programirano spreminjajo svojo podobo in s tem vtis na opazovalca z različnimi odsevi in zemeljskimi vzorci.

Rastlinje: ohranjena je avtohtona trstika kot prevladujoča rastlinska vrsta v kombinaciji z drugimi halo-fitnimi sestoji.